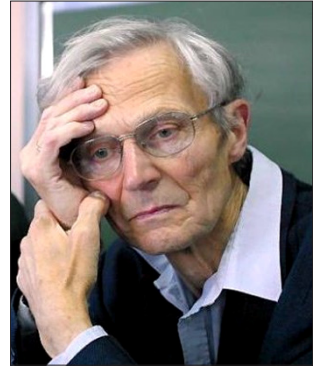

УДК: 37.013.73+37.022

ПРОФЕСОР АНДЖЕЙ ГЖЕГОРЧИК**(біографічний нарис)¹**

Анджей Гжегорчик народився в сім'ї історика польської літератури Пьотра Гжегорчика 22 серпня 1922 р. у Варшаві. Там же закінчив гімназію. Під час війни був студентом підпільного університету. Тоді його викладачами були, серед інших, Владислав Татаркевич з філософії та о. Ян Саламуха з логіки. Брав участь у Варшавському повстанні у батальйоні „Густав”. Тоді ж і був поранений.

По війні закінчив філософський факультет Ягелонського університету. У 1946–48 рр. був асистентом проф. Вл. Татаркевича та секретарем редакції „Філософського огляду”². У 1950 р. захистив докторську працю з математики „On topological spaces in Topologies without Points” під керівництвом проф. Анджея Мостовського у Варшавському університеті, де після закінчення залишився працювати. Працював також в Інституті математики ПАН³. У 1957 році отримав Нагороду імені Стефана Банаха.

У 1961 р. став надзвичайним, а в 1972 р. — звичайним професором. Вважається найвидатнішим продовжувачем польської логічної школи, як і львівсько-варшавської філософської школи. Наукові інтереси А. Гжегорчика зосереджувалися на теорії моделей, рекурентних функціях, застосуваннях логіки у методології наук, а також пошуках основ раціонального світогляду. В дослідженнях теорії рекурентних функцій він отримав ціновані в усьому світі результати. У світовій літературі функціонує термін „ієрархії Гжегорчика”, що окреслює залежності між функціями. Його підручники з логіки перекладалися англійською, французькою, російською та чеською мовами.

У 1964 р. він став одним із перших поляків, який долучився до спільноти «Тезе» у Франції. Був активним членом Клубу католицької інтелігенції у Варшаві, у 1977 р. був вибраний до складу його правління.

У 1974 р. зайнявся філософськими дослідженнями та перейшов до Інституту філософії та соціології ПАН. У 1982 р. став керівником Лабораторії етики в цьому інституті. Брав активну участь у міжнародному та польському філософському житті. Викладав, серед іншого, в Голландії й Італії. Був

¹ Переклад і підготовка до друку Олега Гірного

² Przegląd Filozoficzny — один із провідних польських філософських журналів. (О.Г.)

³ Польська академія наук. (О.Г.)

особливо зацікавлений у наукових контактах з СРСР, а потім – з Україною та Росією. Був членом Міжнародного інституту філософії в Німеччині та Польській академії знань. У 2010 р. отримав титул «*doktor honoris causa*» Університету Блеза Паскаля в Клермонт-Ферран (Франція).

Як філософ займався, передусім, філософською антропологією та етикою. У своїх роботах поєднував християнську інспірацію з раціоналістичною традицією львівсько-варшавської філософської школи. Доводив, що сучасна епоха, з її технологічним розвитком, створює нові виклики перед людиною. Відповідь на них вимагає, однаково – як правильної етичної позиції (особливо здатності свідомого самообмеження та самопосвяти іншим), так і раціоналістичної. Сам подавав цьому найкращий приклад, будучи людиною неймовірно скромною, прямолінійною та відкритою до інших. Водночас його характеризувала незвичайна автономія та послідовність у мисленні. Йому чужий був будь-який вид конформізму: корпоративного чи політичного.

Анджей Гжегорчик був гарячим прихильником екуменічної діяльності, особливо в ділянці католицько-православних стосунків. У 1970-х роках зав'язав співпрацю з отцем Александром Менем – видатним православним богословом і душпастирем незалежно орієнтованих російських інтелектуалів. Варшавська квартира проф. Гжегорчика багато років була місцем зустрічей російських інтелектуалів і польською католицькою інтелігенцією.

Одночасно, пропагував ідеї боротьби без насильства (*non-violence*). Організував приїзди до Польщі закордонних експертів у цій галузі, зокрема Жана Госса (*Jean Goss*) з Відня, та ініціював його зустріч з Лехом Валенсою на самих початках руху „Солідарності”. У 1991 р. (одразу після розпаду СРСР) Гжегорчик організував міжнародний симпозиум на тему „*non-violence*” у Москві, за участю багатьох видатних представників цього руху з усього світу.

У 1997 р. був нагороджений Кавалерським хрестом Ордену Відродження Польщі – за видатні заслуги перед польською наукою. У 2013 р. Ягелонський університет у Кракові присвоїв йому звання «*doktor honoris causa*».

У 2014 році Анджей Гжегорчик був нагороджений Офіцерським хрестом Ордену Відродження Польщі – за видатні досягнення у науково-дослідницькій праці та заслуги в розвитку науки (посмертно).

Професор Анджей Гжегорчик – автор 20 книжок та близько двохсот інших наукових публікацій, у т.ч. перекладених і виданих українською мовою.

Основні праці Анджея Гжегорчика

1. Grzegorzczak A. *Undecidability of some topological theories* // *Fundamenta Mathematicae*, №386 1951, SS. 137–152.

2. Grzegorzczak A. *Some classes of recursive functions.* // *Rozprawy matematyczne*, №4, 1953, SS. 3–45.
3. Grzegorzczak A. *Logika popularna. Przystępny zarys logiki zdań.* – Warszawa: PWN. – 1955¹, 1958², 1961³. – 154 s.. (російський переклад: Гжегорчик А. *Популярная логика.* – М.: Наука. – 1965. – 154 с.)
4. Grzegorzczak A. *Zagadnienia rozstrzygalności.* – W.: PWN. – 1957.
5. Grzegorzczak A. *On the definitions of computable real continuous functions.* *Fundamenta Mathematicae*, №44, 1957, SS. 61–71.
6. Grzegorzczak A., Mostowski A. Ryll-Nardzewski C. *The Classical and the omega-Complete Arithmetic* // *Journal of Symbolic Logic* №23(2), 1958, SS. 188–206.
7. Grzegorzczak A. *Logika Popularna. Zarys logiki matematycznej.* – W.: PWN. – 1961¹, 1973², 1975³, 1981⁴, 1984⁵. – 130 s.
8. Grzegorzczak A. *Dekalog po świecku odczytany* // *Biblioteka “Więzi”*. – 1962.
9. Grzegorzczak A. *Schematy i człowiek. Szkice filozoficzne.* – Kraków: Znak. – 1963.
10. Grzegorzczak A. *A philosophically plausible formal interpretation of intuitionistic logic* // *Indagationes Mathematicae*, №26, 1964, SS. 596–601.
11. Grzegorzczak A. *Recursive objects in all finite types* // *Fundamenta Mathematicae*, №45, 1964, SS. 73–93.
12. Grzegorzczak A. *Basic notes in foundations.* – W.: Instytut Matematyki PAN. – 1967.
13. Grzegorzczak A. *Zarys arytmetyki teoretycznej.* – W.: PWN. – 1971¹, 1983². – 314 s.
14. Grzegorzczak A. *An Outline of Mathematical Logic: Fundamental Results and Notions Explained with All Details* // *Population and Community*. Sep 1, 1974 PWN Springer Netherlands 606 p.
15. Grzegorzczak A. *Filozofia czasu pryby.* – Paryż: Editions du Dialogue. – 1979. – 222 s.
16. Grzegorzczak A. *Próba treściowego opisu świata wartości i jej etyczne konsekwencje*, 1983
17. Grzegorzczak A. *Moralitety.* – W.: PAX. – 1986. – 176 s.
18. Grzegorzczak A. *Etyka w doświadczeniu wewnętrznym.* – W.: PAX. – 1989, 473 s.
19. Grzegorzczak A. *Mała propedeutyka filozofii naukowej* – W.: PAX. – 1989, 116 s.
20. Grzegorzczak A. *Filozofia człowieka a pedagogika.* // *Humanizm, Prakseologia.* – Wrocław: OSSOLINEUM. – 1989, SS. 199–208:
21. Grzegorzczak A. *Życie jako wyzwanie. Wprowadzenie w filozofię racjonalistyczną.* – W.: IfiS PAN. – 1993, 1995. – 287 s.
22. Grzegorzczak A. *Tolerancja – pokonanie własnej pychy.* // *Problemy opiekuńczo-wychowawcze*. №7, 1995 (wkładka: *Przygotowanie do życia*), SS. 2–3.
23. Grzegorzczak A. *Dekalog rozumu* // – W. Nauka i Język, Biblioteka Myśli Semiotycznej (red. J. Pelc) vol. 32. Wydział Filozofii i Socjologii UW. 1995, SS. 91–86. <http://infobrokerstwo.pl/dekalog-rozumu-andrzej-grzegorzczak/>
24. Grzegorzczak A. *Stosunki polsko-ukraińskie a filozofia.* // *Przegląd Filozoficzny*, V.4 (20), 1996. SS. 135–146.
25. Grzegorzczak A. *Logic – a human affair.* – W.: Scholar. – 1997. – 288 s.
26. A. Grzegorzczak, Z. Morokhojewa, S. Zapasnik. *Universalistic Social Edukation* // *Dialog and Universalism*, vol. VIII. №5–6, 1998. SS. 159–163.
27. Grzegorzczak A. *Czasy i wyzwania* // *Pedagogika czasu przemian.* – W.: ZM WSPS, 1999. SS. 9–21.

28. Grzegorzczak A. *Antropologiczne podstawy edukacji globalnej* // Forum oświatowe. №1-2 (20-21). – Toruń, 1999. SS. 5-13.
29. Grzegorzczak A. *Non-violence wychowanie do negocjacji, demokracji i wspólności*. // Edukacja wobec wyzwań XXI wieku. Komitet Prognoz Polska 2000. – W.: PAN, 1996. SS. 57-92.
30. Grzegorzczak A. *Europa – odkrywanie sensu istnienia*. – W.: Instytut Politologii. Studium Generale Europa. – 2001.
31. Grzegorzczak A. *Psychiczna osobliwość człowieka*. – W.: Scholar. – 2003. – 174 s.
32. Grzegorzczak A. *Czasy i wyzwania* // Wspólnotowość i postawa uniwersalistyczna, №3/2002-2003. – W.: APS, 2003. SS. 5-20.
33. Grzegorzczak A. *Decidability without mathematics* // Ann. Pure Applied Logic, №126(1-3), 2004. SS. 309-312.
34. Grzegorzczak A. *Użytkowanie „rozumu” a stan aktualny ludzkości* // Bogdan Suchodolski, w stulecie urodzin – trwałość inspiracji. – W.: Komitet Prognoz PAN, 2004. SS. 257-274.
35. Grzegorzczak A. *Undecidability without arithmetization* // Studia Logica, №79(2), 2005. SS. 163–230.
36. Grzegorzczak A. *Wyzwania intelektualne dialogu międzyreligijnego* // Wykłady Uniowskie – 2008 (red. B. Weigl i O. Hirnyy). – Lwów: Prostir-M, 2008, 318 s. SS. 61-74.
37. Grzegorzczak A. *List do Andrzeja Ryszarda Wojcickiego z 29. V. 2008 r.* // <http://www.ifispan.waw.pl/studiologica/s-p-f/forum-files/Grzegorzczak-Wojcicki.pdf>
38. Grzegorzczak A. *Logika Popularna. Przystępny zarys logiki zdań*. – W.: PWN. – 2010. – 104 s.
39. Grzegorzczak A. *Filozofia logiki i formalna niesimplifikacyjna logika* // Rothman Institute of Philosophy.
40. Grzegorzczak A. *Zagadnienia Naukoznawstwa* №47 (4), 2011.
41. Grzegorzczak A. *Dialog międzyreligijny wierzących w jednego Boga* // Wykłady uniowskie 2010-2012. (red. B. Weigl i O. Hirnyy). Lwów: Prostir-M, 2013, 304 s., SS.29-31.

Твори Анджея Гжегорчика, перекладені українською мовою

1. Гжегорчик А. *Польсько-українські стосунки та філософія* // Українські варіанти, №2(4). – Львів, – 1998. СС. 49-56.
2. Гжегорчик А. *Освіта майбутнього* // Українські варіанти, №3-4. – Львів, – 1999, СС. 43-47.
3. Гжегорчик А. *Життя як виклик. Вступ до раціоналістичної філософії*. – Warszawa: Scholar – Львів: ВНТЛ. – 2003. – 288 с.
4. Гжегорчик А. *Декалог розуму* // Педагогічна думка, №4. – Львів: ЛОІППО, – 2007, СС. 41-43.
5. Гжегорчик А. *Інтелектуальні виклики міжрелігійного діалогу* // Педагогічна думка, №4'2008. – Львів: ЛОІППО. – 2008, СС. 57-60. А також: // Унівські лекції 2008 (ред. Б. Вайгль, О. Гірний). – Львів: Простір-М. – 2010. – 304 с., СС. 69-74. b
6. Гжегорчик А. *20 років змін і викликів у Європі* // Унівські лекції 2009. (ред. Б. Вайгль, О. Гірний). – Львів: Простір-М. – 2010, 304 с., СС. 25-30.
7. Гжегорчик А. *Міжрелігійний діалог віруючих в одного Бога* // Унівські лекції 2010-2012. (ред. Б. Вайгль, О. Гірний). – Львів: Простір-М. – 2013, 304 с., СС. 32-34.